

نومرو : ۱۱۹

اداره خانه

ایستانبول، جغال اوغلی، دائرة اجتهاد

تهله فون نومروسی : ۸۶۵

" Idjtihad " Constantinople

بشنجی سنه

اجتهاد

۹ تشرین اول ۱۳۳۰

آبونه

سـ لک ا لقی آیلق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

بمالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارمه

حریت فکریه ضادم

علمی، ادبی، اجتماعی هفته لقمجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

صحیفہ تفتید

سیاحتنامہ

« علی سعاد بک اثری »

نظریات ایچندہ بر بر مزہ عقل خوجہ لئی حالندہ قوللاء امزدر ...
 بوندن اوچ درت سنہ اول یازیلان بو نوطلرہ براز
 دہا دوام ایدرسہک کورورزکہ محرر ایکنہ لرینی کیندجکہ
 دہا درین صاپلا یور :

ماتک منور قسمی ، دیور ، دیمک کہ تجربہ سزوکور کوسز
 اولارق استانبول محیطندہ قلاجق ، اوقومش و اوگرہ غش
 اولدوغی ایچون ہر مسئلہ بی کمال اعتماد نفس ایلہ یشیل ماصہ نک
 اوزرندہ حل ایدہ جک ، استانبول محیطنک نازک ، اویوشد برنجی
 ادارہ مصلحت ایدنجی ، مہمل و متردد ، ویاپدینی ایشک یولندہ
 اولدوغنہ قانع ، وکندندن دہا آیینی کوروب طائیدینی ایچون
 خود پسند و مغرور ہر ای مرہضندہ حر برملتک ، ہر شیشی
 ناقص و بویوک ہمتلرہ محتاج و مفتقر بر مملکتک ، عقلانی
 صفتندن اصلا واز کچمیرک ایشلرینہ دوام ایلہ جکدر .

جملہ ہر فصلہ ضعف تالیفہ دوشمش اولقلہ برابر
 جانی بر مرارتلہ حایقیریور ؛ و آجی سوزلرک بعضاً نہ قادر
 دوغرو اولایلہ جکینی کوستریریور .

آقشام حوادثلرینی اوقویوب برزلزال عصبی ایچندہ
 لزومی قادر مہیج اولدقدن صوکرہ مجهول عالملرک آفاق
 سکونہ طالارق دیکلنمک وکندگزنی دیکلہ مکہ وقت
 قازانق ایسترسہ کز بوکتابی اوقوییکز .

اوسزک الگزدن طوتار ، فرسخ فرسخ بادیلہ لردن
 کچیر ، نجدک بی پایان ظن اولنان خرماقلرینی ، لمحہ البصرہ
 طولاشدیرر ، صوکرہ عراقدن ، کربلادن کچہرک مدینہ یہ ،
 وادی موسی یہ قادر کوتورر ، بو سیاحت خیالیہ یی
 حتی صندالیہ کزنی دہ اوینا تمان اجرا ایدرکن اوصندالیہ یہ
 مربوط اولدوغکزنی سزہ احساس ایدن براخطار نہانی
 ایلہ ٹوزولورسکز .

کتابدہ نظردقت و اہمیتہ آلہ حق حقایق ایلہ وار .
 یالکز درد صایقلہ اکثفا ایدلہ مش درمان دہ برلکدہ
 کوسترایش ، ازجملہ عراقک اجتماعی و اقتصادی ترقیاتی
 حقندہ شاعرک حقیقتہ اوقادار تماس ایدن بر سلسلہ
 تخیلاتی وارکہ انسان اوقورکن بوتون اوخیالاتک بردن
 انکشاف ایتش بر سحر صنعتلہ حقیقتہ منقلب اولدیغہ
 اینا تمقدن کندینی منع ایدہ میور . ثہوت ، شاعرک دیورم ،
 چونکہ بوکتاب ہر شیدن صوکرہ ، یا خود ہر شیدن اول
 جالجا مشور شعرلرلہ مزین بر مجموعہ در . ہر طرفی شعر

اوروپانک نازندہ وجودی حربک مدہش طیرناقلریہ
 یرتیلوب قانامغہ باشلادیغی ہنکامہ شورشدہ آفاق مطبو-
 عاتمز یکی برائرک حزن طلوغیلہ تترہدی : سیاحتلرم .

اون بش بکرمی سنہ دنبری شعرلری ، متفرق مقالہ لریلہ
 احتیاجات روحیہ مزدن بر چوقلرینہ جواب ویرن علی
 سعاد بک نہایت پیشکین فگرلرک محصولی وعد ایدن
 کتاہلرندن ایلک اثرینی بڑہ ویرمک لطفندہ بولونیور .

کتابک بویلہ بر ہنکامہ قیامت منون آراسندہ گورو -
 نہ سنہ متأسفم . گوزلر حربک رعد و برقہ دیکلہ مش ،
 طوب سسی ہر صدایہ حاکم اولمش . بونسلکہ برابر اوکتابی
 اوقورکن ، روحم اوروپا مداین معمورہ سنک شیمدی
 قان توتن ، جسد قوقان لحد مدینتندن قاچیور .

امینم کہ بزہیچ مشاہمز اولمایان اوروپایی خیالزردہ
 تجسم ایتدیرہ بیلدیکمز قدر اناطولی یی ، خصوصیلہ
 عراق تصور ایدہ میز . ہر نہ سنہ بوجرا یرلرہ بیزانسک
 یاری متمدن ساکنلری آلیجی گوزیلہ باقامش ، اونی
 ساحہ تدقیقہ آلمق تنزلندہ بولنامشدر . سیاحت فکریلہ
 اوروپایی طولاشانلر چوق وار . بونلرک ایچندہ - فنا
 دگل - کوردکلرینی یازانلردہ بولمش ، فقط عجا شوبرم
 زوالی یوردمز نہ حالہ در ، ونہ ایچون بویلہ یارالی بر
 قلب حالندہ درین درین ایگلہ یور ؛ بونی کورمک ایستہ یں
 یوق . شرق وغربی طولاشان اولیا چلجی کی سیاحلردن
 کچدک ، سعاد بک کی ہر کس بر پارچہ یوردینی طانیسہ
 وطناتسہ بووطن بویلہ خراب اولمازدی . اونک ایچون
 محرری شو فریادندہ حقلی بولورز :

بو مسئلہ دہ ، کمال یأس و نفیرن ایلہ ویردیکم حکم ،
 واستحصال ایتدیکم نتیجہ ، بزم ینہ بیلکسز ، کورگوسز ،
 خود پسند ، خیالی ، تذل و بناء علیہ ہر درلو اضطراباتی پکمہ
 و ہر محرومیتہ بویون اکمکہ محکومیتہ زدر . حمیت وغیرتمزک
 انحق مقالات ادبیہ یازمق ویا اوقومغہ انحصار ایتسی در ؛
 حسیاتمزی دہا عملی درجہ یہ کتیرہ مہ مش اولماض ویا لکز

اولسهیدی شهبه سز بوقادار کوزل اویاه جقدی . حتی بعضاً « لایرنت » کی ایچندن چقیلماز، مقده، مسلسل عبارله ایچنه دوشدیکز اولورکی فکرکز بر طرفدن جمله لک سبک وربطنه ایلد شیرکن بر طرفدن کذرکاهنه تصادف ایدن چیچکلری طولایوب قوقلامقندن ینه خالی قالاماز .

مثلاً فضولیدن بحث ایدرکن :

فی الحقیقه ، دیور ، او بدایی بو کون اوزمانلرک کوزیله گوره بیلیمک قابل اولسهیدی شیمدی کر بلانک اشیای عتیقه صاتیلان دکانلرنده کورولن دار اندامی ، قولری ساعدن دوشه لک ایجه قانادکی آیرلش ، یاقاسی آچیق حیدری شکنده لاهوری یاخود کشیری شالیدن پایلمه قیصه جاکت ویا یلکاردن کیش ، شقاقلرنده ایکی خوش زلف سیاهی ، آکنده طره سی ایله کرداننده کی ایچی وفیروزه لری وخصوصاً اللریزک خناسیله دار و قنیا سواقلی ، باصیق جومالی اسمر رنگ بر نهوک پنجره سنده اوزون کیریکی کوزلرینه سورمه چکمه کله - النده کی آینه نک ایچنده - مشغول بر شعر ذی روحی نیم نظره حس ایدن شاعرک (اوزک) لری ، (تک) لری ، (اولغل) لری طبیعی کندی زمانه ترک ایدیلیرسه تورک شعرای قدیمه سنک همیندن بیکارجه دفعه ده حساس بر روح ، ده آکشنک بر حس ، ودها زیاده خیال افزا وپک دهرین بر عشق ایله ترنم ایتدیکی کورولور .

انسج ترتیبی سطحی بر نظر تنقیده بیلد . محتمل اولمایان شو معقد جمله ده مهمل و پریشان نه قادار اینجیلر وفیروزه لار وار . بنم آکلادیغمه کوره محرر بونلری ایچنه طوغدینی کی یازیورمش واحتمال که فضولی یه عائد اولدینی ایچون طرز سنوحنده کی پریشانلنی ده بالالزام ابقا ایتشدیر .

ذاتاً سعاد بکک اسلوبنده بر خصوصیت وار : بولوندینی قانک شکلی آلمق خاصه طبعیه سندن اولان مایعات کی اسلوبده افاده ایتدیکی فکره کوره بر شکل آلیور و اوکا کوره سوسله نیور . صنعت تحریرده اهل ایدلیه جک بر مزیتدر که یازمش اولق ایچون دوشونلرده دکل ، انحق دوشوندیگنی وحس ایتدیکنی بازانلرده بولونور .

عراق ایچون :

نهوت ! دیور ، نهوت ! قوجه عراق ! داغما نوجوان

اولان مادر طبیعتک ایکی مه لرندن اک صاف ومغدی شیر نعت وبرکت نبعان ایدن بر مثال روحی ، بر پری پیکر حسن و بهاسی وطنک بوتون آلتونلر ، اینجیلر ، بر لافله لرله مزین بر جال محجوبی دیه تصور ایتدیکم کوزله ، تندرست ، کنیش ، زنکین عراق ...

ایکی سنه می بوتون املازه ، وعدلره ، انتظارلره صارارق مدفن ماضی به کوندردن ؛ برچوق کونلریمی ، برچوق آیلریمی کنار انهارنده ، دشت زار قنپاسنده دولاشدیره رق بنی متروک ومشعش غروب لری ، ساکت وسوداوی کیجه لرله اویالایان بویوک ، اسرارانکیز ، خار وجوال ، لاقید ، سربست ، کوزل عراق ..

بر تورکک قلبنده عربستانک بر گوشه سی ایچون جوشان اولان شو صاف وصمیمی عشقی تجیل ایتدم . برعرب شاعری ، بر بدوی ؛ مسقط رأسنی بوندن زیاده سهوهمز وهیچ بر وقت اورالینی اکزوب گور-مهینلرک قلبنده بو حسلر دوغاماز !

بوتحسسته ایکی صحیفه قاداردها دوام ایتدکدن صوکره محرر :

فقط ، دیور ، بو قطعه عظیمه نک تخماری فیضتیرتان یاقیچی کونلرله سهرینلایچی صولردن محروم گوشه لرنده دولاشزدن اول ، بوتون سواحل انهار بونجه اوبک اوبک کوزه چارپان حصیر قولوبه لرله بونلرک اوکنه طولانمش برچوق چپلاق چوجوقلر ، عموماً یالین آیاق ، اسکی پوسکولر ایچنه صاریلش قادین وارکنلری کورمک

آرتق دوام ایده مزسکنز . اگر اوصره دده لایموت بر شاعر مزک لایموت بر شعرینی دوشونه رک :

ای کیمسه سز آواره چوجوقلر هله سزلر ، هله سزلر !

دیه صوک پارچه سنی ده خاطر لایه جق اولورسه کز او زمان کیرپیکر کزی طولدوران یاشلری مطلقاً سیدمک مجبوریتنده بولنه جقسکنز .

فقط عراقک تصویر بر بونکله قالمیور . ایشته او اقلیم بعیدی سزه تا اوزاقلردن کوستره جک بر اوافق تابلو ده :

عراق ، دونه لم !

بو قطعه بوتون بر عظمت ، بر فیض وشهره طبعیتک خزینه لرله نهایت بولان بر کشور اساطیردر .

افقلرنده حالانیر خلعتک اهتزاز ایتدیکی بویرلرک کونلرجه دوام ایدن بادیه لرنده جوال وحساس آتلیک قوشوشدینی ،

ساحلك اوراده كى مقوس قسمنه دائماً بالق اغلرى
سربلش ، قايق قولهنك مرديوهنه باغلامش ، استاقوز
وقاريدس سبتلى بركناره ييغلمش در. تراسهك كوشه -
سندھ اسكى يىكى بر قاچ يلكن ، مرديوهك آلتندھ قيريق
قانجه ، ايكي اوچ پيرامش كورهك ، صودستيسى ، قاواطه ،
قابا سونكر ، بالق تىكنه - ي وسپتلى ، صاچانك كنارندھ ،
پنجرهك اوكنندھ كى اولطلر ؛ هپ بوضعتكاهك اشياى
مهمه سيدرلر .

بر زمانلر يازموسمى سچيرديكم ، وحى پك خوشمه
كىتيدى ايچون صوك بهارك اك صوغوق و فنا هوالى
كونلرينه قادار قالديغ بو كويده اك آي كچن وقتلرم - ديهه
بيلىرم كه - بو ساحلده ، و بو قلهك جوار تنهاسنده
آقشاملامشدر .

اختيار بالقجى يه ايلاك دفعه آلتندھ كوزل بر قيرلانغىچ
بالقيه قاينغنن چيقاركن ملاق اولمشدم . اوزون بويى ،
براز نه كيلمش بلى ، آق صاقللى ، بلكه آلتش سنه در
ده كيز روزكارلريه يانمش ، قارارمش . رنكى ، وبالخاصه ،
وقور چهرهسى جالب دقتدى .

اوكون اختيارله صميمى بر صحبت تأسيسه چالاشدم .
هرشيدن اول آلتندھ كى او كوزل بالنى صاين آلد .
بض يرلرى قويو منكشه رنكى ، قيرمزى ارغوان
كولكللى ، پنه ايپكدن قانادلى ، صورغوجيله بويوجك
قافاسى خوشمه كيدن بوپك ظريف ده كيز قوشنى اولادم .
اختياردن داها بالق ايستدم . اوفاق بر تىكنه غايت
پارلاق صدف رنكلريه ششمه دار كوموش بالقلىنى ياپدى .
فقط بانا برده اوفاق اسكله كيتيردى . ساكت ده كيزك
ساحل بويجه ايچنه قيوريلارق تميز قوملره كلدكدن صوكره
آچلوب غائب اولوركن ينه آچيقدن دوغرو عيني شكلده
بو كولهرك ، اوزايارق تكرر ايدن نارين دالغه سنه قارشى
اوطورمش قونوشيوردد . اختيارك اسمى «فرهاد» ايمش .
ياشنى صوردم : بوسنه حمد اولسون يىتمى بيتيردم .
ديدى . ده كيزه ، آچيقلره ، افقلره دوغرو باقدى ؛ خفيفجه

صوسيز دوهلرك شد رحل ايتديكى ، جيلانلرك اويناشدينى ،
صيرتى توپلى قارت يابان دوموزلرينك سازقلر ايچندن فيرلايه رق
قاجدينى كورولور . يردن آتش يايلىمى كى دالغه لانان نسيم جار
ايچنده متروك قالمش بواقليم عظيمك «قورنه» ده دو كوله عيش
آلتون كوموش قاقهلى ، ايچيلر ديزيلى ، دجله وفرات اسمندھ كى
مائى قوشاغى آراسندن طاشان چهويك وكوزل حسن اسهرك
اك سربست ولاقيد عشوه لىنى ، اوراده كزوبده كورمه ينه
حقيقتك هيسچ بر قوت بلاغى تاثير ايتز ديه جكم !

اوراده آتلىر ، نهرلر ، اولدوروجى كونشلىر ، حياتچشا
صولر ، قيزلر ، ايچكيلر ، قتللر ، آچقلار ، فقرلر ، شقاوتله
پيسلكلر ، فقط .. اعتراض ايديله ميه - جك بر بدويت جاهلهك
وقور اولدوغى قادار سرت وعنه پرور قهرمانلغه مستند ، خچرلى
اولدوغى درجه ده يوموشاق بر شقاوت مطيعه - سى واردر !...

باقىكز ، مقاله مزك مساعدت حميمه سى بيتدى ، بز
حالا عراقدن دونه مدك . قولانمه كر بلادن ، مدينه دن ،
وادى موسى دن سسلر كليور . كتابك بر چوق صحيفه لرى
« بى ترك ايدوب كچيورميسك ؟ » ديه . حايقير ييور و بو
نداي عتابك روحده بير اقدىنى آجى بر عقدده ايله سوزمى
كسيورم .

على لى مى .

كوچوك حكايه

اختيار بالقجى

قارتالك آرز بر بيارله دگيزه اينن بساحلنده صاقلانمش ،
اوفاق بر كوشه جكى اختيارك ، وقتيله صاغلام تحته لردن
ياييلمش ، شميمدى آرتق رنكى قاراراق اتكلرى هان
يوصون طوتمش ، قابلامسك بر قاچى آيريلش قولبه سى
اشغال ايدهدى .

اوچ دورت آياق مرديوهنه چيقيلان بو قولبهك
ده كيزه باقان جبهه سنده بويلى بوييه برده تراسه سى واردى ؛
اوفاق قايى ، ايكي دار پنجره ، صوكره كنش صاچاق
بو باراقهك بر نه اولدوغنه سزى اينانديرلر ...

قولبهك آرقه سنده صندوق قادار بر كومس ، اونك
اوكنندھ پك كوچوك بر باغچه ، يازين بر قاچ كوك سبزدهك ،
بر اوقادارده صاريلى قيرميزيلى چيچكلرك نشئه لى يريدر .
فقط ، اختيارك متممات مالكانه سى بونلره بيتمز !